

[Kyed.]

over for Valget mellem at købe et færdig- syet Landbrug eller at finde et Stykke Jord, hvorpaa de kan oprette et nyt Landbrug, maa afgøre, hvad der er billigst. Men alt taget i Betragtning tror jeg, at det færdige Landbrug er det billigste. Det er i Virkeligheden Byggeomkostningerne, Anskaffelsen af Maskiner og Tilbehør til Landbruget, der er bestemmende for, hvad Landbrugs- ejendomme kommer til at koste.

Hvis vi fik lavere Byggeomkostninger m. m., vilde Prisen paa Landbrugsejendomme ogsaa falde, derom er der ingen Tvivl. Vi kan se det ved Husmandsbrugene. End ikke Retsforbundet kan paastaa, at det er Jordprisen, der er bestemmende. Jordprisen er rimelig, den ansættes af Jordlovsud- valget; men naar Folk først har bygget og anskaffet, hvad de skal anskaffe, er de ikke i Stand til, som Tiderne er nu, at forrente den fulde Værdi af den paagældende Land- ejendom med den Rente, som nu engang er gældende i Almindelighed, hvis de skal leve af Bedriften. Den naturlige Forklaring er, at Ejendomsprisen ikke staaar i rimeligt Forhold til Forrentnings- eller Afkastnings- værdien. Den unge maa desværre, om jeg saa maa sige, gøre et Indskud, betale for at faa en Virkeplads, en Betaling, der i de fleste Tilfælde maa betragtes som værende tabt. Det er ikke anderledes og bliver næppe anderledes, før vi kommer til at arbejde paa et andet Prisniveau, som staaar i rimeligt Forhold til Afkastningsværdien for Eks- porterhvervet, Landbruget.

Alt taget i Betragtning er vi derfor paa vor Side af den Opfattelse, at den her foreslaaede Bestemmelse trods sin gode Hen- sigt vil vise sig forfejlet i sine Virkninger og i Praksis næppe gennemførlig. Dertil kom- mer, at vi ogsaa maa tage Hensyn til det Indgreb i Dispositionsretten, der i høj Grad kendetegner Bestemmelsen, og dette i Forbindelse med det, jeg her har peget paa, gør, at vi maa tage vore Forbehold med Hensyn til dette Punkt under de videre Forhandlinger.

I Afsnit II og III findes der særlige Bestemmelser vedrørende de økonomisk vanskeligt stillede Landmænd. Venstre har under Forhandlingerne i forrige Rigsdags- samling givet Udtryk for sin Villighed til at forhandle om en ny Moratorielovgiv- ning; dog maa vi forbeholde os i Udvalget at se nærmere paa de foreslaaede Bestem- melser, idet der jo er isprængt nye Ting i Forhold til det Forslag, vi behandlede i Sommer. I øvrigt skal jeg ikke komme nærmere ind paa Moratoriebestemmelserne

her ved første Behandling, men, som sagt, henvise til, at vi under tidligere Forhand- lingen har givet Udtryk for vor Villighed til at forhandle, ligesom vi gennem vore Ændringsforslag har givet Udtryk for vor principielle Stilling.

I Afsnittet findes der Bestemmelser om Rentelettelse for stærkt gældbetyn- gede Landmænd, ikke alene for dem, som falder ind under Moratoriebestemmelserne, men ogsaa for dem, der ligger tæt op til Grænsen. Bestemmelserne om Rentelettelse er af ny Dato, der er sket en Ændring fra Forslaget i Sommer til nu, men ser man nærmere til, er det dog en gammel Kending, der her møder frem; for principielt set er det noget nær det samme, som findes i Kriseloven af 1931, og saa er Spørgsmaalet, om Fædrene til det vil kendes derved, for i saa Tilfælde gaar Behandlingen jo glat igennem her i Tinget. Foreløbig maa vi afvente Debatten derom. Ingen kan tage os fortrydeligt op, at vi maa forbeholde os vor Stilling over for dette Afsnit; men ikke desto mindre har vi Interesse for at se, hvilke Forandringer det kan undergaa, og foreløbig er der jo adskillige Ting deri, som vi staaar lidt uforstaaende over for, men som man vel nok i en Udvalgsbehand- ling kan faa ekstra Oplysninger om.

For os er det f. Eks. lidt uforstaaeligt, hvorfor man sætter denne Grænse paa 60 000 Kr.s Gæld som det højeste, der kan komme i Betragtning, og dernæst, at Rentelettelsen skal falde bort ved Ejendoms- salg for Ejendomme, der har visse Laan i Kreditforeninger, og saa fremdeles, medens man derimod, naar der er Tale om Ejendomme, som har Laan i Statsbolig- fonden, godt kan faa Rentelettelsen over- ført til Køberen. Mon det ikke var mere rimeligt, naar man kommer ind paa at drøfte dette, at det ogsaa maatte være Gældsudvalget, som i dette Tilfælde kom til at tage Bestemmelsen?

Men forudsætter vi nu, at Rentelet- telsen, saaledes som den er foreslaaet, bliver gennemført, hvorledes vil den saa komme til at virke i Praksis — det er jo det, man spørger om ude i Landbruget —, hvis de 3 af de 5 Aar, der her er Tale om, kommer til at ligge paa Linie med f. Eks. Aarene 1925—26 eller 1930—33? Der har vi to Afsnit i Landbrugets Krisetid, kan man godt sige, hvor man har haft daarlige For- rentningsprocenter i 3 paa hinanden føl- gende Aar, og hvis en saadan Periode skulde indtræffe i de 5 Aar, der er Tale om, hvordan vilde saa den paagældende Landmand være stillet, selv om han fik en Rentelettelse